

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย

Creation Process of Contemporary Dance

ธนกร สรรยวราภิกุล¹

Tanakorn Sunvaraphiphu

บทคัดย่อ

นาฏศิลป์ร่วมสมัย คือ รูปแบบนาฏศิลป์ที่มีความอิสระมากขึ้น โดยมุ่งสู่การแสดง บริบททางสังคม เป็นนาฏศิลป์ที่ถูกพัฒนามาจากแนวคิดของนาฏศิลป์สมัยใหม่ ปราศจาก ลำดับขั้นของนักเต้น สามารถแสดงได้ทุกที่ และควรเกิดจากการทดลองเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่ สร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิด หรือ องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ มีอิสระในการตีความทั้งต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงาน และผู้ชม ถึงแม้ว่าแนวคิดในนาฏศิลป์ ร่วมสมัยจะมีความอิสระมากเพียงใดแต่ในแง่ของกระบวนการสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีแบบแผน ในการดำเนินงานทั้งในการค้นคว้าวัตถุดิบในการเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เข้ามา กระตุ้น จนถึงเครื่องมือและองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดย ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย เอกสารการ สร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวบรวมสู่กระบวนการ ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สามารถนำไปปรับใช้และสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีมุ่งเน้นการสะท้อนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในรูปแบบของผู้สร้างสรรค์ ผลงานได้อย่างมีลำดับขั้นตอน

คำสำคัญ : นาฏศิลป์ร่วมสมัย, วัตถุดิบการเคลื่อนไหว, กระบวนการสร้างสรรค์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

Contemporary dance is a highly-free dance style aiming at demonstrating social context. It was developed from the concept of modern dance which has no sequences of dancers. It can be performed at any time. It should occur from trying to create new things in forms of movement, ideas or elements of creativity. Its interpretation by performers and audience is independent. Even though the concept of contemporary dance has high freedom, a principle of process for contemporary dance creation is necessary. The process includes seeking sources of movement materials that requires factors to stimulate performance as well as tools and elements of contemporary dance creation. The researcher collected data by interviewing the experts of contemporary dance and documents about contemporary dance creation from inside and outside the country to get to process of contemporary dance creation which can be applied to contemporary dance creation aiming at reflecting experience and expertise of performers through sequences.

Keywords : Contemporary Dance, Movement Materials,
Creation Process

บทนำ

“นาฏยศิลป์ร่วมสมัย คือ “นาฏยศิลป์ที่มีพัฒนาการมาตามช่วงเวลา ตามยุคตามสมัย ร่วมไปกับสมัยนั้นๆ โดยมีเครื่องมือและกระบวนการสร้างสรรค์ที่แน่นอน” (วรารมย์ ปัจฉิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 2559) กระบวนการสร้างสรรค์ในนาฏยศิลป์ร่วมสมัยมีหลากหลายวิธี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความรู้ความสามารถของนักสร้างสรรค์ การเต้นซึ่งสอดคล้องกับศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี (2548, น.137) ที่เขียนไว้ว่า “การเต้นมีสไตล์ที่มีความแตกต่างกัน แต่ก็ยังมีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันอยู่นั่นก็คือ การที่นักสร้างสรรค์การเต้นต้องการที่จะสื่อสารผ่าน ประสบการณ์ภายในที่ตนเองต้องการ

ผ่านทางการเคลื่อนไหวอันเป็นรูปธรรมและรวมถึงงานใน แบบทดลองที่การสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของศิลปินอย่างมากมาย” แต่ความหลากหลายในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย ทำให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจและต้องการค้นคว้าหาคำตอบของกระบวนการการ สร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมการทดลองตรงกับ ประเด็นที่ตนเองต้องการสื่อสาร ไม่คัดลอก และปราศจากอคติ ตามแนวคิดที่ตอบสนองประเด็น การละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีความตื่นตัวอย่างมากในปัจจุบัน

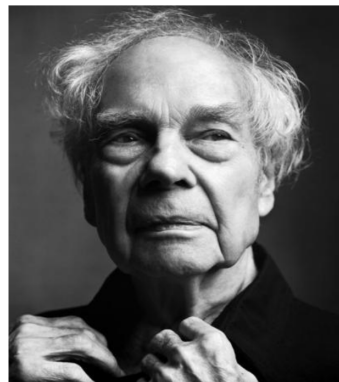
ในบทความนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นในการนำเสนอความหมายของนาฏศิลป์ร่วมสมัย การค้นหาวัตถุติบในการ เคลื่อนไหว เครื่องมือ องค์ประกอบ ไปจนถึงความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพื่อใช้เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสื่อสารส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ทราบถึงความหมายของนาฏศิลป์ร่วมสมัย
- เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการค้นหาวัตถุติบ และเครื่องมือสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัย
- เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัย

นาฏศิลป์ร่วมสมัย

ความหมายของคำว่า นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) นั้น Maria del Pilar Naranjo Rico นักวิจัยและนักสร้างสรรค์การเต้นชาวโคลัมเบียที่เป็นผู้เขียนหนังสือ The Handy E-book of Contemporary Dance History (2011) ที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนในหัวข้อ Merce Cunningham ว่า “Merce Cunningham ถือได้ว่าเป็นผู้เปิดประตู

ภาพที่ 1 Merce Cunningham
(Del Pilar Naranjo Rico, 2016, Online)

ของนาฏยศิลป์ร่วมสมัยเพราะเป็นผู้นำเสนอความคิดใหม่เกี่ยวกับการเต้น โดยมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมของความเป็นไปได้ในการสร้างมิติ ให้งานแสดงนาฏยศิลป์ กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย เทคนิคในการแปลสิ่งที่ต้องการสื่อสารออกมาสู่การเคลื่อนไหวรวมถึงการใช้ดนตรีในรูปแบบที่ไม่เป็นข้อกำหนด ในการเต้นไปจนถึงหลักปรัชญา (Lepecki, 2012, p. 44) หากว่ากันตามตรง Merce Cunningham คือ นักสร้างสรรค์ การเต้นคนแรกในนาฏยศิลป์ร่วมสมัย เนื่องจากได้ทำการต่อต้านแนวความคิดของนาฏยศิลป์สมัยใหม่และพัฒนาให้นาฏยศิลป์ร่วมสมัยมีความอิสระมากยิ่งขึ้นและได้สร้าง หลักการไว้ดังนี้

1. นามธรรม Merce Cunningham เชื่อว่าการเคลื่อนไหวคือการขยายความที่ เพียงพอแล้วไม่มีความ จำเป็นต้องบอกเรื่องราวหรือสะท้อนอะไร
2. ถูกออกแบบในพื้นที่และเวลาโดยไม่มีเป้าหมายของการสร้างสรรค์เพราะเป้าหมาย นั้นอาจจะเป็น กรอบในการบีบบังคับผลงานทำให้ไม่สามารถเกิดสิ่งใหม่ได้
3. ความนิ่งหรือความเจ็บคืออีกหนึ่งสุนทรียภาพ
4. มิติของเพลง
5. ความอิสระไม่กำหนดกรอบซึ่งกันและกันระหว่างเพลงกับนาฏยศิลป์
6. ไม่มีลำดับชั้นของนักเต้น
7. ผู้ชมมีอิสระในการชม
8. ไม่อยู่แต่ภายในโรงละคร สามารถแสดงได้ทุกที่
9. ลำดับของการเต้นจะอยู่บนโครงสร้างที่ไม่สามารถคาดเดา เนื้อหาที่ไม่มั่นคง ไม่จำเป็น ต้องมีตรรกะ
10. เทคนิคของการตีความ ความคิดเชิงปรัชญาที่มีมิติ
11. ความคิดอิสระ

นอกจากนั้นยังมีความเห็นที่น่าสนใจไว้ว่า “นาฏยศิลป์ร่วมสมัย คือ นาฏยศิลป์ที่พัฒนาตามช่วงเวลา ตามยุคสมัย ซึ่งโมเดิร์นแดนซ์เคยเป็นนาฏยศิลป์ร่วมสมัยเช่นกัน แต่ในปัจจุบันบริบทของสังคมและแนวคิดทางศิลปะเปลี่ยนไป นาฏยศิลป์ร่วมสมัยจึงมีแนว คิดที่เปลี่ยนไปจากเดิมแต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงเหมือนเดิมคือ การใช้

เครื่องมือและกระบวนการสร้าง สรรค์ที่แน่นอน” (วรารมย์ ปัจฉิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 2559)

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษาจึงสรุปว่า นาฏศิลป์ร่วมสมัย คือ รูปแบบนาฏศิลป์ที่มีความอิสระมากโดยมุ่งสู่การตอบคำถามบริบททางสังคมเป็นนาฏศิลป์ที่ถูกพัฒนามาจากแนว คิดของนาฏศิลป์สมัยใหม่ มีการนำการแสดงละครหรือเทคโนโลยีเข้ามาปราศจากลำดับขั้นของ นักเต้น สามารถแสดงได้ทุกที่ และควรเกิดจากการทดลองเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สร้างสรรค์ทั้งใน รูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิดหรือองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ มีอิสระในการตี ความทั้งต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้ชม

กระบวนการการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ในลักษณะเด่นเฉพาะในนาฏศิลป์ร่วมสมัยมักจะแสดงออกถึงสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการทดลองโดยนำสิ่งที่ได้รับแรงบันดาลใจผ่าน 3 สิ่งสำคัญ ได้แก่ วัตถุดิบ เครื่องมือ และ องค์ประกอบของกระบวนการสร้างสรรค์

1. วัตถุดิบ

วัตถุดิบในนาฏศิลป์ คือ การเคลื่อนไหวทั้งหมด การสร้างการเคลื่อนไหว จำต้องอาศัยสิ่งกระตุ้นให้นักสร้างสรรค์การเต้นสามารถค้นหาวัตถุดิบการเคลื่อนไหว 5 ประการ ดังนี้

1.1 ประสบการณ์ชีวิต ถือเป็นตัวกระตุ้นในการสร้างวัตถุดิบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดตัวมากที่สุด ไม่ต้องหาหรือขวนขวายจากที่อื่นๆ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งที่มิติดตัวผู้สร้างสรรค์ การเติบโตตั้งแต่เกิดและพัฒนาไปตามบริบทต่างๆ ที่ตนเองได้พบเจอ ดังที่ อาจารย์วีรพงษ์ ตรีละคร จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (สัมภาษณ์, 2559) กล่าวว่า “พื้นฐานจากประสบการณ์ชีวิตทั้งทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีมาเป็น สิบปีทำอะไรก็จะเลี้ยวไม่ได้ที่จะใช้ความคุ้นชิน อีกสิ่งหนึ่งคือการเคลื่อนไหว จากความรู้สึกและวิถีชีวิตที่เข้ามาเป็นวัตถุดิบ ประกอบกับ สิ่งที่เคยพบเห็นทุกอย่างนำ โครงสร้าง กิริยาอาการ ท่าทาง มาใช้กับการเคลื่อนไหวที่ตนถนัด เป็นสารตั้งต้นในวัตถุดิบของตน” หรือ “อาศัยสิ่งที่เรียกว่าแรงบันดาลใจในการกระตุ้นความต้องการภายในของ

ตนเอง โดยแรงบันดาลใจ อาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจจะเกิดแนวคิดหลักที่กลายเป็น เหตุปัจจัยพื้นฐานในการค้นหา” (ศิริมงคล นาฏยกุล, 2557, น.65) ดังนั้นประสบการณ์ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการกระตุ้นให้ค้นหาวัตถุ癖การเคลื่อนไหว และ ยังเป็นหลัก สำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคงานที่สะท้อนเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์แต่ละคน

1.2 ดนตรี การใช้ดนตรีเพื่อค้นหาการเคลื่อนไหว จำเป็นต้องอาศัย ประสบการณ์ เพื่อความเข้าใจในเครื่องดนตรี เสียง จังหวะ เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการฝึกฝน และดนตรี ถือเป็นเครื่องกระตุ้นวัตถุ癖การเคลื่อนไหวให้ออกมาได้เป็นอย่างดี “ดนตรี เป็นส่วนสำคัญ สำหรับตนเองที่จะกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ และรูปแบบการสร้างสรรค การสร้างเคลื่อนไหว” (วรารมย์ ปัจฉิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 2559) นอกจากนั้นการใช้ดนตรี เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทาง นาฏยศิลป์ร่วมสมัยถือเป็นประเด็นที่ท้าทาย เพราะมีความเห็น ที่ต่อต้านการทำตามจังหวะ เพื่อให้ดนตรีเป็นเพียงแค่เครื่องมือในการสร้างวัตถุ癖เท่านั้น ไม่ใช่ เป็นสิ่งที่จะนำมากำหนดรูปแบบการแสดงนักแสดงสรรคการเต้นบางท่าน ต่อต้าน การทำตามจังหวะดนตรี เช่น ดนตรีช้าเคลื่อนไหว เร็ว เป็นต้น

1.3 คำถาม 5 คำถามพื้นฐานคือ อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) นาฏยศิลป์ร่วมสมัยเกิดคำถามแล้วการค้นหา คำตอบของ นักสร้างสรรค์ที่จะนำผู้ออกแบบไปสู่สิ่งใหม่ Pina Bausch ได้กล่าวเกี่ยวกับการ ค้นหาวัตถุ癖 ในงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัยว่า “การเคลื่อนไหวได้มาจากคำถามธรรมดา ว่า เต้นเมื่อไหร่ เมื่อไหร่ ไม่เต้น เริ่มต้นที่ไหน เมื่อไหร่ที่เราเรียกสิ่งที่ทำว่าเต้นเหล่านี้ล้วน แล้วแต่เป็นข้อเท็จจริงที่ส่งผล ให้เกิดสิ่งที่มีสติไปกับร่างกายที่มีสติและเส้นทางที่นำงาน มา” (Lepecki, 2012, p.65)

1.4 หนังสือ แก่นของหนังสือที่อ่าน สามารถเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ได้ “การสร้างสรรคผลงานที่ผ่านมาได้รับแรงบันดาลใจจาก หนังสือ แก่นของเรื่อง หากเข้าใจในสิ่งที่ อ่านแก่นที่ หนังสือต้องการสื่อสารจะสามารถเห็น ได้ว่าการเคลื่อนไหว ควรจะออกมาในรูปแบบใด” (คมชวีร์ พสุริจันทร์แดง, สัมภาษณ์, 2559) และ

ภาพที่ 2 Text for Dance
(Tanakorn Sunavaraphiphu,
Photographer, 2014)

“นักสร้างสรรค์การเต้นไม่จำเป็น ที่จะต้องสื่อสารเนื้อหาในหนังสือออกมาสู่การเคลื่อนไหว ทั้งหมดแต่ให้มุ่งเน้นไปที่สิ่งที่ตนเองเข้าใจในตัวอักษรเหล่านั้นอย่างไร (Kim, Interview, 2014)

1.5 รูปภาพ รูปภาพไม่ได้แสดงถึงเส้นเท่านั้น รูปภาพยังแสดงถึงสี ความหนัก ความเบา ระยะห่าง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของการวาดภาพ การเต้นก็เช่นเดียวกัน โดยผู้ศึกษามีความเชื่อว่าศิลปะมักเป็นสิ่งที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับมนุษย์ได้เสมอ Peter Eley เขียนความสัมพันธ์ระหว่างภาพวาดกับนาฏยศิลป์ไว้ในหัวข้อ The Drawing of Trisha Brown, (2008) ว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญของ Trisha Brown ในการสร้างนาฏยประดิษฐ์ที่ได้รับ อิทธิพลจากภาพวาด โดย Brown สร้างงานโดยใช้ภาพวาดในระหว่างการฝึกซ้อมการแสดงให้กับ นักเต้นของเธอ ภาพวาดเหล่านั้นล้วนแต่กำหนดคุณภาพการเคลื่อนไหว ลายเส้น องค์ประกอบ ของพื้นที่ และนำสิ่งเหล่านั้นมาสร้างการเคลื่อนไหวใหม่จนเกิดเป็นการแสดงที่มีชื่อว่า It's Draw มีผู้ให้คำวิจารณ์ไว้ว่าเป็นงานแสดงที่มีความสมบูรณ์และสมดุลอย่างน่ากลัว (Lepecki, 2012, p. 185)

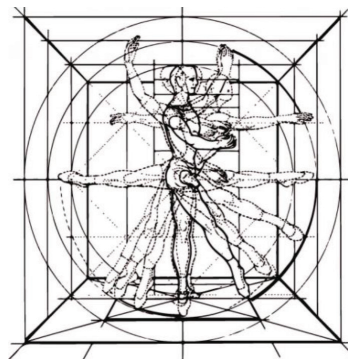
สิ่งเหล่านี้ถือเป็นตัวกระตุ้นการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้วัตถุดิบในการสร้างสรรค์การเต้น สามารถทำให้รูปแบบงานของผู้สร้างสรรค์มีความแปลกใหม่ ทั้งประสบการณ์ดนตรี คำถาม หนังสือ และรูปภาพ คือ สิ่งใกล้ตัวที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานการเต้นรุ่นใหม่สามารถนำมาใช้ค้นหา การเคลื่อนไหวที่มีลักษณะเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ไม่สามารถคาดเดาได้

2. เครื่องมือ

ในบทความนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเครื่องมือ ได้แก่ พื้นที่ เวลา น้ำหนัก และความถี่ ไหลถือเป็นเครื่องมือสำคัญเบื้องต้นที่นักสร้างสรรค์การเต้นจำเป็นต้องรู้เพื่อนำ วัตถุดิบมาพัฒนาต่อเป็นรูปแบบการสร้างสรรค์การเต้นที่น่าสนใจ เป็นเครื่องมือได้รับการพัฒนา โดย Rudolf Laban (1879-1958) นักวิทยาศาสตร์ ครู ศิลปิน กิจกรรมสังคม วิสยทัศน์ และการสร้างสรรค์ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวหรืออธิบายการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น เป็น ระบบที่ถูกสร้างขึ้นมานี้สามารถอธิบายให้ผู้สร้างงานเข้าใจการเคลื่อนไหวการพัฒนาผลกระทบ ของการเคลื่อนไหวและการขยายความโดยมนุษย์แต่ละคนมีองค์ประกอบของ

การเคลื่อนไหวที่ แตกต่างมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยที่นี้ผู้ศึกษาได้อธิบายความหมายและความสำคัญโดยสรุป ดังนี้

2.1 พื้นที่ Kinesphere เป็นพื้นที่ขั้นพื้นฐาน ที่นักสร้างสรรค์การเต้นจำเป็นต้องรู้ เพื่อสร้างมิติให้กับ การเคลื่อนไหว (Konie, 2016, online) ประกอบด้วย พื้นที่รอบตัวทั้งแนวดิ่ง และแนวนอนที่ให้อิสระในการเคลื่อนไหวของนักเต้น ไม่เฉพาะทางด้านหน้าและด้านหลังเท่านั้น ซึ่ง อภิธรรม กำแพงแก้ว (ศิริมงคล นาฎยกุล, 2557, น.69) อธิบาย ถึงการใช้พื้นที่ว่า “นักสร้างสรรค์การเต้นต้องคำนึงถึง เรื่องการใช้พื้นที่ที่ใช้ต่อการ

ภาพที่ 3 Kinesphere
(Kinesphere, 2016, online)

เต้นซึ่งอาจเป็น พื้นที่เดียวกันกับผู้ชมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ขนาดพื้นที่ที่เล็กหรือใหญ่ ตลอดจนความกว้างหรือความยาวของพื้นที่ ที่นักเต้นจะต้องทำการเคลื่อนไหวบนเวที เพราะจะส่งผลต่อการออกแบบจำนวนนักเต้น ที่เหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ ตลอดจนทิศทางและลีลาการเคลื่อนไหวของร่างกาย” โดยสรุปการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่นี้นักนาฏยประดิษฐ์สามารถให้ความชัดเจน ในการดำเนินการจัดองค์ประกอบทางนาฏยศิลป์รวมถึงการจัดตำแหน่งของนักเต้นและ ความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นได้

2.2 เวลา สิ่งที่สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างในการเคลื่อนไหวร่างกายบนเวทีของ นักเต้นบนเวทีได้ง่ายที่สุดคือ การมองเห็นความแตกต่างของการเคลื่อนไหวร่างกายของนักเต้น บนเวทีที่มีลักษณะการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว กะทันหัน การเคลื่อนไหวในลักษณะค้ำนั่ง หรือ การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น นอกจากนั้นเครื่องมือทางด้านเวลาสามารถดูได้ จากการตัดสินใจของนักสร้างสรรค์การเต้นที่ตัดสินใจทำการเคลื่อนไหวซ้ำ (Repetition) กระทั่ง กลายเป็นคุณภาพเชิงปริมาณในการเคลื่อนไหว รวมถึงคุณภาพการรักษาระยะเวลา หรือความ เฉียบพลันซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการนาฏยประดิษฐ์ทั้งในแง่ความนิ่งหรือ ความกระตือรือร้นผ่านการเคลื่อนไหว (Maletic, 2005, p.18)

2.3 **น้ำหนัก** ในนาฏยประดิษฐ์ร่วมได้หลายๆ ด้าน ทั้งน้ำหนักส่วนตัวของนักเต้น น้ำหนักในการเต้น การใช้น้ำหนักเหวี่ยงเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนของการเคลื่อนไหว รวมถึงแรงโน้มถ่วงของโลก นอกจากคุณภาพความหนักหรือคุณภาพความเบาของการเคลื่อนไหวที่ สามารถนำมาพัฒนาวัตถุดิบได้แล้ว คุณภาพของน้ำหนักอาจเกิดได้จากความตั้งใจที่จะกระทำ การเคลื่อนไหวนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น รูปแบบการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน หากนักสร้างสรรค์ การเดินลงสังเกตร่างกายตนเองหรือร่างกายของบุคคลรอบข้างเมื่อกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ ผลที่ได้ก็คือ น้ำหนักของการกระทำที่ทดลองนั้นจะแตกต่างกัน ตรงนี้ทำให้นักสร้างสรรค์การเต้นสามารถนำมาพัฒนาวัตถุดิบของตนเองได้ (Maletic, 2005, p.16)

2.4 **ความลื่นไหล** การเรียนรู้และนำวัตถุดิบมาพัฒนาผ่านความลื่นไหลนั้น ถูกรวมกับความสัมพันธ์ของภาวะฉุกเฉินของความรู้สึกขึ้นอยู่กับการตอบสนองส่วนตัวและสิ่ง รอบข้าง ความอิสระหรือความต่อเนื่องของการเคลื่อนไหวโดยผ่านกระบวนการควบคุมหรือ ปลดปล่อยอิสระ (Maletic, 2005, p.20) นอกเหนือจากความต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความลื่นไหลแล้ว หากนักสร้างสรรค์การเต้นได้ทดลองทำต่อเนื่องๆ โดยปราศจากการวิเคราะห์ประดิษฐ์ท่าทาง ความต่อเนื่องจะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในรูปแบบใหม่ขึ้นมาเสมือนเป็นการตั้งสัญชาตญาณ ของตนเองขึ้นมามากกว่าความจงใจเพื่อก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในแบบเดิมๆ ของนักสร้างสรรค์ การเดินไปจนถึงการตัดสินใจที่จะเริ่มและหยุดการกระทำนั้นด้วยคำถามว่า “ทำไม ต้องเริ่มการเคลื่อนไหวนั้น” และ “ทำไมถึงหยุดการกระทำนั้น”

หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าเครื่องมือทั้ง 4 ไม่สามารถแยกออกจากกันในการใช้ เครื่องมือเหล่านี้มักจะเกี่ยวเนื่องกันเสมอ น้ำหนักก็必将มีความสัมพันธ์ไปกับเครื่องมือด้านเวลา และความลื่นไหลบนพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง

3. องค์ประกอบของกระบวนการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย

Butterworth & Wildschut (2009, p.72-73) กล่าวไว้ในหนังสือ Contemporary Choreography A Critical Reader ได้เสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์การเต้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ การค้นสด การพัฒนา การประเมิน

และความคล้ายคลึง สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาเป็นตัวช่วยที่ทำให้นักสร้างสรรค์การเต้น หรือนักออกแบบการเต้นค้นพบจุดประสงค์ที่ตนเองต้องการสร้าง หรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการโดยองค์ประกอบทั้ง 4 นี้เปรียบเสมือนตัวช่วยที่ทำให้นักออกแบบการเต้นรวบรวมหรือเจาะจงไปในสิ่งที่ตนเองต้องการ

3.1 การค้นสด ภายในรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์นั้น การค้นสด หมายถึง วิธีการใดๆ ก็ตามในการสร้างหรือทดสอบการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้คุณค่า ทางศิลปะของการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นหรือแนวคิดของโครงสร้างงานนาฏยศิลป์ที่ต้องการสร้าง สรรค์ในทุกช่วงขณะนักออกแบบการเต้นทำการค้นสดนั้นนักออกแบบการเต้นอาจจะต้องตัดสินใจในการประดิษฐ์หรือกำหนดค่าวัตถุใดใหม่หรือมุ่งสนใจไปที่ร่างกายของตนเองในการทดลอง เพื่อตัดวางและคัดสรรห้วงของการเคลื่อนไหวที่ได้ทำการค้นสด

3.2 การพัฒนา โดยปกตินักออกแบบการเต้นมักจะมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด การแสดงและ/หรือสร้างรูปร่างของการออกแบบอยู่เสมอ โดยนักออกแบบจะพัฒนาการ เคลื่อนไหวและกรอบโครงสร้างสำหรับการเคลื่อนไหวผ่านหลักองค์ประกอบในกระบวนการ นาฏยประดิษฐ์เช่น พัฒนาให้ยาวขึ้น ร่นให้สั้นลง ขยายการ เคลื่อนไหว ทำให้การเคลื่อนไหว มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นหรือเปลี่ยนความเร็วและทิศทาง

3.3 การประเมิน นักออกแบบการเต้นจำเป็นต้องประเมินผลงานของตนเองอย่าง เสมอทั้งในการประเมินอย่างทันทีทันใดเมื่ออยู่ในกระบวนการสร้างสรรค์ หรือผลกระทบของผลงานที่สร้างขึ้นในแง่ของการกระทำและผลผลิตที่ได้สร้างออกมา

โดยเฉพาะเมื่อผลงานเสร็จ สมบูรณ์แต่ไม่ได้ผลลัพธ์อย่างที่ต้องการนักสร้างสรรค์การเต้นจำเป็นต้องหาช่องทางตัวเลือกอื่นๆ เข้ามาแก้ไขหรือหยุดปัญหาเหล่านั้นในทุกๆ งานสร้างสรรค์ จำเป็นต้องเดินต่อไป ข้างหน้าซึ่งในที่นี้อาจหมายรวมถึงการหยุดเพื่อทำใหม่

3.4 ความคล้ายคลึง สามารถเกิดได้จากการนำสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งใน รูปแบบของท่าทาง การเคลื่อนไหว ความรู้สึกในการเคลื่อนไหว ความรู้สึกที่ได้รับจากการ เคลื่อนไหวมารวมกันเป็นสิ่งที่เรียกว่า “การเต้น” ความคล้ายคลึงถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ เพื่อวางแผนสำหรับการแสดง

ที่นักออกแบบ ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อจัดหมวดหมู่ให้ตรงกับเนื้อหาหรือประเด็นที่นักสร้างสรรค์การเต้น ต้องการสื่อสาร

ภาพที่ 4 Find Freedom

(Sunavaraphipu, Photographer, 2014)

สรุป

ถึงแม้ว่านาฏศิลป์ร่วมสมัยจะมีรูปแบบที่มีความอิสระมากขึ้น สามารถนำศาสตร์ประเภทอื่นเข้ามาผสมผสานได้โดยปราศจากลำดับขั้นของนักเต้น ข้อแม้ทางด้านสถานที่ แต่ควรเกิดจากการทดลอง เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิดหรือองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ ให้มีอิสระในการตีความทั้งต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้ชม แต่ความอิสระเหล่านี้ควรตั้งอยู่บนลำดับขั้นตอนที่มีระบบระเบียบทั้งในเรื่องของการค้นหาวัตถุ癖การเคลื่อนไหว ทั้งจากประสบการณ์ ดนตรี รูปภาพ หนังสือ หรือคำถาม ประกอบกับ เครื่องมือที่เข้ามาส่งเสริมวัตถุ癖เหล่านั้น และองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน นาฏศิลป์ร่วมสมัย เหล่านี้คือสิ่งที่ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อนักสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ร่วมสมัยในประเทศไทย โดยสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปฝึกฝนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สามารถแสดงถึงศักยภาพและเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์การเต้นผ่าน กระบวนการสร้างสรรค์จนเกิดผลงานที่สามารถสะท้อนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในรูปแบบของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คมชวัชร พสุริจันทร์แดง. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏยศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2559).
- นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). ศิลปินโพสโตโมเดิร์นแดนซ์. ใน **ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์
ตะวันตก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารมย์ บัณณิสวัสดิ์. สถาบัน Dance Center. (สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2559).
- วีระพงษ์ ตรละคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2559).
- ศิริมงคล นาฏยกุล. (2557). **นาฏยศิลป์ตะวันตกปริทัศน์**. มหาสารคาม : โรงพิมพ์
คลังนานาวิทยา.
- Butterworth, J. & L.Wildschut. (2009). **Contemporary Choreography :
A Critical Reader**. New York : Routledge.
- Del Pilar Naranjo Rico, M.. (2011). **The Handy E-book of Contemporary
Dance History**. Retrieved 14 July 2015. From : [http://www.
contemporary-dance.org](http://www.contemporary-dance.org).
- Kim, S. Korea National University of Arts. (Interview, 14 May 2014).
- Kinesphere**. (2016). Retrieved 10 March 2016. From : <http://bes.k-myo.com>
- Konie, R. (2011). **A Brief Overview of Laban Movement Analysis, CLMA**.
Retrieved 1 July 2015. From: [http://www.movementhasmeaning.
com](http://www.movementhasmeaning.com)
- Lepecki, A. (2012). **DANCE : Documents of Contemporary Art**. London:
Whitechapel Gallery Ventures.
- Lightner, B. (2002). **Laban Movement**. Retrieved 11 July 2015. From : [http://
www.Stonesinwater.com](http://www.Stonesinwater.com)
- Maletic, V. (2005). **Dance Dynamics Effort & Phrasing**. Columbus : Encore.
- Merce Cunningham**. (2016). Retrieved 10 March 2016. From : [http://
media2.fdnccms.com](http://media2.fdnccms.com)

- Sunavaraphiphu T. , Photographer. (2014). **Text for Dance**. Bangkok :
Rajabhath Bansomdejchaophraya University.
- _____. (2014). **Find Freedom**.
- Urbanity Dance. (2012). **Contemporary Dance vs Modern Dance**. Retrieved
11 July 2015. From : <http://urbanitydance.wordpress.com>.

